

ОБҐРУНТУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДТРИМКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

JUSTIFICATION OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC MECHANISM OF THE STATE REGULATION OF SUPPORTING THE INVESTMENT POTENTIAL OF ENTERPRISES

У дослідженні проаналізовано та обґрунтовано процес формування фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу підприємств в Україні. Виявлено, що сучасна нормативно-правова база і наявні інструменти підтримки інвестиційного потенціалу підприємств не забезпечують необхідного рівня координації та ефективності. Встановлено, що однією з головних проблем є фрагментарність нормативних актів, які регулюють інвестиційну діяльність, недостатня інтеграція інструментів підтримки та відсутність єдиного підходу до управління інвестиційним потенціалом підприємств на державному рівні. Доведено, що для ефективної реалізації державної політики підтримки інвестиційного потенціалу підприємств необхідно запровадити комплексний підхід, що включає узгоджені фінансові та інституційні інструменти.

Розроблено матрицю функціональних аспектів формування фінансово-економічного механізму підтримки інвестиційного потенціалу підприємств, яка дозволяє чітко визначити ролі і функції різних державних інституцій у сфері підтримки інвестиційного потенціалу. Структура матриці включає основні етапи вибору інструментів регуляторної політики, визначення їхніх параметрів, оцінку базового рівня інвестиційного потенціалу підприємств, усереднення результатів за видами економічної діяльності та обчислення очікуваних темпів зростання інвестиційного потенціалу. Встановлено також, що ефективність державної підтримки залежить від прозорості та підзвітності дій органів влади, які мають впливати на інвестиційне середовище. Для цього запропоновано впровадження стандартів прозорості та регулярного моніторингу реалізованих заходів, що дозволить державі своєчасно коригувати інструменти підтримки відповідно до змін у потребах підприємств.

Запропоновано низку практичних заходів, серед яких: доповнення нормативно-правової бази положеннями щодо інтеграції інструментів підтримки, підвищення прозорості діяльності державних установ, розвиток спеціальних програм фінансової підтримки для пріоритетних галузей економіки. Зокрема, запропоновано надання податкових пільг, субсидій і пільгових кредитів для секторів з високим інвестиційним потенціалом. Доведено, що реалізація таких заходів сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості України та створить умови для сталого розвитку підприємств через підтримку інноваційного розвитку та модернізації. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення політики державної підтримки інвестиційного потенціалу, що сприятиме підвищенню економічної конкурентоспроможності України та її інтеграції у світові ринки капіталу.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, державне регулювання, фінансово-економічний механізм, нормативно-правова база, державна підтримка, підприємство

The study analyzes and substantiates the formation of a financial and economic mechanism for state regulation in supporting the investment potential of enterprises in Ukraine. It was found that the current regulatory framework and existing support instruments for the investment potential of enterprises do not ensure the necessary level of coordination and effectiveness. One of the main issues identified is the fragmented nature of regulatory acts governing investment activities, insufficient integration of support instruments, and the lack of a unified approach to managing the investment potential of enterprises at the state level. It is proven that, for effective implementation of state policy to support the investment potential of enterprises, a comprehensive approach is needed that includes coordinated financial and institutional tools.

A matrix of functional aspects has been developed to form the financial and economic mechanism for supporting the investment potential of enterprises, enabling a clear definition of the roles and functions of various state institutions in the area of investment potential support. The matrix structure includes the main stages of selecting regulatory policy tools, determining their parameters, assessing the baseline level of enterprises' investment potential, averaging results by type of economic activity, and calculating the expected growth rates of investment potential. It has also been established that the effectiveness of state support depends on the transparency and accountability of the actions of government bodies that influence the investment environment. To achieve this, it is proposed to implement transparency standards and regular monitoring of the measures implemented, which will enable the state to promptly adjust support tools in response to changing needs of enterprises.

A number of practical measures are proposed, including: supplementing the regulatory framework with provisions for integrating support instruments, increasing the transparency of state institutions' activities, and developing special financial support programs for priority sectors of the economy. Specifically, the provision of tax incentives, subsidies, and concessional loans for sectors with high investment potential is recommended. It has been demonstrated that implementing such measures will enhance Ukraine's investment attractiveness and create conditions for sustainable enterprise development through support for innovation and modernization. The study's findings can be used to improve state policies for supporting investment potential, thus promoting Ukraine's economic competitiveness and its integration into global capital markets.

Key words: investment potential, state regulation, financial and economic mechanism, regulatory framework, state support, enterprise.

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.41.32>

Гурей І.І.,

здобувач ступеня доктора філософії з публічного управління та адміністрування, асистент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту, Інститут адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID ID: 0000-0002-0888-9946

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні економічні умови та посилення глобальної конкуренції вимагають від держави підвищення ефективності механізмів підтримки інвестиційного потенціалу підприємств. Інвестиційний потенціал є важливою складовою економічного розвитку країни, сприяє розширенню виробничих можливостей, збільшенню зайнятості та підвищенню загальної конкурентоспроможності економіки. Однак, в Україні існує проблема недостатньої підтримки інвестиційної діяльності з боку держави, що значно знижує спроможність підприємств до інвестиційної активності та обмежує їхні можливості щодо розширення інноваційного розвитку. Важливим аспектом є формування фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу підприємств, зокрема розробки та впровадження дієвих інструментів та методів, спрямованих на стимулювання інвестиційної діяльності та зменшення інвестиційних ризиків.

На сьогодні чинне нормативно-правове регулювання в Україні не забезпечує належної реалізації комплексної фінансово-економічної підтримки інвестиційного потенціалу, зокрема через недостатню координацію між державними інституціями, відсутність єдиної стратегічної платформи та обмеженість фінансових стимулів для підприємств, що мають значний потенціал розвитку. Дослідження світового досвіду вказує на те, що ефективна державна підтримка інвестиційної діяльності потребує розробки цілісного фінансово-економічного механізму, який би поєднував фінансові інструменти (субсидії, пільгові кредити, податкові стимули) та інституційні механізми (регуляторні акти, стратегічні програми).

Основні проблеми, що вимагають розв'язання належать до площини визначення ключових інструментів фінансово-економічного механізму, аналізу ефективності наявних механізмів, розроблення фінансових стимулів та механізмів зниження ризиків, а також запровадження регуляторних та нормативно-правових змін у сфері державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств. Відтак на сьогодні важливим є дослідження науково-практичних підходів до обґрунтування та розробки ефективного фінансово-економічного механізму державного регулювання, що сприятиме підвищенню інвестиційного потенціалу українських підприємств, що дозволить створити дієву модель державної підтримки, яка підвищить інвестиційну привабливість України, сприятиме економічному зростанню та зміцненню національної економіки в довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування фінансово-економічного механізму державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств набула особливої уваги з боку українських науковців, дослідження яких фокусуються на аналізі поточного стану інвестиційного середовища, ідентифікації бар'єрів, що заважають розвитку інвестиційної активності, та пропонуванні методів для покращення механізмів державної підтримки.

Дослідники В. Базилевич, Ю. Кузьменко, О. Сухоруков, розглядають важливість системного підходу до підтримки інвестиційної діяльності. Зокрема, в їхніх роботах наголошується на необхідності посилення ролі держави через розвиток податкових пільг та субсидій для підприємств, що розширюють інвестиційну активність у пріоритетних галузях, а також зазначається, що характер застосовуваних механізмів та інструментів державного регулювання в превалюючій мірі економічний, орієнтований більше на ринкове саморегулювання, аніж на адміністративне втручання у господарські процеси суб'єктів господарювання [1, с. 121]. Науковці підкреслюють важливість фіскальних інструментів, які б могли стати стимулом для інвестування у стратегічно важливі сектори економіки. Вчені також відзначають, що на сьогодні ці інструменти реалізуються фрагментарно і потребують більшого рівня узгодженості та комплексності для досягнення бажаного ефекту.

Ю. В. Лимич акцентує увагу на недоліках нормативно-правового регулювання, що перешкоджають формуванню ефективного механізму підтримки інвестиційного потенціалу [2, с. 201-208]. Автор висловлює думку про те, що в українській правовій базі відсутні необхідні положення, які б забезпечували повноцінну інтеграцію фінансово-економічного механізму з іншими інструментами державного управління, а також вважає, що нормативно-правова база потребує перегляду та вдосконалення, включаючи розробку чітких вимог до надання державної підтримки та інтеграції сучасних фінансових технологій для забезпечення прозорості та доступності фінансування.

У інших публікаціях обговорюється питання залучення приватного капіталу та важливість публічно-приватного партнерства (ППП) як одного з важливих механізмів підтримки інвестиційного потенціалу підприємств. Науковці пропонують впровадження нових моделей публічно-приватного партнерства, зокрема концесійних договорів і договорів на умовах державно-приватного співфінан-

сування, що сприятимуть залученню коштів приватних інвесторів у реалізацію масштабних інвестиційних проєктів. Проте в їхніх роботах визнається, що регуляторне забезпечення ППП залишається недосконалим, і держава не завжди виступає надійним партнером для бізнесу через високий рівень ризиків та недостатньо прозорі процедури [3; 4; 5; 6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність значної кількості досліджень, ряд питань залишаються недостатньо вирішеними, зокрема у контексті відсутності чіткої системи фінансово-економічних інструментів, фрагментарності нормативно-правової бази, низького рівня довіри між державою та бізнесом, тощо. Існуючі дослідження значною мірою допомагають зрозуміти проблематику та напрямки розвитку фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу підприємств, однак, для досягнення повноцінної підтримки потрібні подальші дослідження, які б розкривали конкретні механізми, інтегровані в систему державного управління, та забезпечували узгодженість дій усіх інституцій на кожному рівні.

Мета статті полягає в дослідженні фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу підприємств та обґрунтуванні засад його формування.

Виклад основного матеріалу. Наявність значної кількості чинників, які впливають на формування інвестиційних здатностей компаній, зумовлює потребу у виділенні найважливіших таких чинників та встановленні можливості управління ними. Зокрема, це стосується тих чинників, регулювання яких можуть здійснювати органи державної влади та місцевого самоврядування. Очевидно, що розгляд процесу такого регулювання повинен відбуватися, передовсім, через призму регуляторної політики у сфері підприємництва, провадження якої відбувається, насамперед, на рівні державних органів влади та частково – на рівні органів місцевого самоврядування. Водночас, публічне управління формуванням інвестиційного потенціалу підприємств повинно мати системний характер, що вимагає створення дієвого фінансово-економічного механізму такого управління. Зрештою, для того, щоб цей механізм характеризувався належною дієвістю, він повинен бути науково обґрунтованим. Таке обґрунтування повинно передбачати реалізацію певної послідовності взаємопов'язаних дій (рис. 1), а саме:

1) вибір інструментів регуляторної політики стосовно інвестиційного потенціалу суб'єктів

підприємництва. Зокрема, до зазначених інструментів варто, насамперед, віднести умови оподаткування підприємств, умови надання їм позик тощо;

2) виокремлення параметрів кожного з обраних інструментів регуляторної політики стосовно інвестиційного потенціалу підприємств. До таких параметрів доцільно віднести: для умов оподаткування – ставки тих чи інших податків, податкові пільги та ін., а для умов надання підприємствам позик – ставки кредитного відсотка (зокрема, за довгостроковими позиками), терміни кредитування тощо;

3) формування вибірок підприємств за видами економічної діяльності та оцінювання базового відносного рівня інвестиційного потенціалу відібраних компаній (тобто за існуючих на момент такого оцінювання значень відповідних параметрів обраних інструментів регуляторної політики) та його очікуваного відносного рівня за різних можливих значень параметрів обраних інструментів регуляторної політики;

4) усереднення отриманих на попередньому етапі результатів обчислень за видами економічної діяльності, що розглядаються;

5) обчислення очікуваних темпів зростання усереднених за видами економічної діяльності значень відносного рівня інвестиційного потенціалу підприємств залежно від змін тих чи інших параметрів інструментів регуляторної політики;

6) встановлення залежностей між зміною тих чи інших параметрів інструментів регуляторної політики та очікуваними темпами зростання усереднених за видами економічної діяльності значень відносного рівня інвестиційного потенціалу підприємств;

7) оцінювання статистичної значущості встановлених залежностей. Зокрема, з цією метою може бути застосовано коефіцієнт детермінації, критерій Фішера та інші тести;

8) виокремлення тих параметрів інструментів регуляторної політики, які справляють та які не справляють статистично значущий вплив на збільшення усереднених значень відносного рівня інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств.

З метою систематизації та впорядкування ролей, функцій і відповідальності різних державних органів та інституцій, залучених до процесу формування фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу розроблено матрицю функціональних аспектів (табл. 1). Основні елементи матриці включають визначення ключових інструментів підтримки, таких як податкові пільги, пільгове кредитування,

Рис. 1. Послідовність обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки формування інвестиційного потенціалу підприємств

Примітка: розроблено автором

грантові програми, державні гарантії, а також напрями інституційної взаємодії для їх ефективного застосування.

Важливим компонентом матриці є розподіл ролей та функцій між держав-

ними органами, зокрема міністерствами, агентствами, центральними та місцевими органами влади, що відповідають за формування фінансово-економічного механізму.

Матриця функціональних аспектів формування фінансово-економічного механізму підтримки інвестиційного потенціалу підприємств

Етапи формування	Функціональна характеристика	Відповідальні органи	Нормативно-правові акти, що потребують доповнення	Програми підтримки що потребують доповнення
1: Вибір інструментів регуляторної політики щодо інвестиційного потенціалу підприємств	Вибір конкретних інструментів, таких як умови оподаткування, кредитування та інші економічні інструменти, що можуть стимулювати інвестиційну активність підприємств.	Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України, Національний банк України.	Податковий кодекс України, Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями», Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва».	Програми державного кредитування бізнесу (наприклад, «5-7-9%»), які надають пільгові кредити для підприємств із високими інвестиційним потенціалом.
2: Виокремлення параметрів кожного з обраних інструментів регуляторної політики	Визначення параметрів зазначених інструментів, такі як ставки податків, податкові пільги, кредитні відсотки та терміни кредитування, які будуть впливати на інвестиційний потенціал підприємств.	Міністерство фінансів України, Національний банк України.	Закон України «Про державне регулювання у сфері фінансових послуг», нормативні акти Національного банку щодо процентних ставок.	Податкові канікули для підприємств у пріоритетних галузях, державні гарантії на кредити для інвесторів.
3: Формування вибірок підприємств за видами економічної діяльності та оцінювання базового рівня інвестиційного потенціалу	Класифікація підприємств за секторами економіки та оцінка поточний інвестиційний потенціал. Це дозволяє зрозуміти, які галузі найбільше потребують державної підтримки для підвищення інвестиційної активності.	Державна служба статистики України, Міністерство економіки України.	Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва», Закон України «Про інвестиційну діяльність».	Спеціальні інвестиційні програми для розвитку промисловості, аграрного сектору та IT-індустрії.
4: Усреднення результатів обчислень за видами економічної діяльності	Отримані дані зводяться до усереднених значень, що дозволяє оцінити загальний рівень інвестиційного потенціалу для різних видів економічної діяльності та виявити основні потреби у фінансово-економічній підтримці.	Державна служба статистики України.	Закон України «Про статистику».	Аналітичні програми для оцінки інвестиційного середовища.
5: Обчислення очікуваних темпів зростання інвестиційного потенціалу	Оцінювання очікуваних темпів зростання інвестиційного потенціалу підприємств за різними параметрами, що дозволяє моделювати потенційний розвиток інвестиційного середовища.	Міністерство економіки України.	Закон України «Про інвестиційну діяльність».	Програми стратегічного планування економічного розвитку, державні гранти на інновації.
6: Встановлення залежностей між параметрами регуляторної політики та темпами зростання інвестиційного потенціалу	Виявлення взаємозалежностей між змінами регуляторних параметрів (наприклад, податкових ставок, умов кредитування) та очікуваними темпами зростання інвестиційного потенціалу.	Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України.	Закон України «Про податкову систему», Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва».	Економічні прогнози та аналітичні інструменти, що використовуються для розробки нових державних політик.
7: Оцінювання статистичної значущості встановлених залежностей	Статистична обробка отриманих даних, що дозволяє оцінити значущість впливу кожного з параметрів регуляторної політики на зростання інвестиційного потенціалу.	Державна служба статистики України.	Закон України «Про статистичні дані».	Програми аналізу статистичних даних.
Заключний етап: Виокремлення параметрів зі статистично значущим впливом	Визначення параметрів, які мають статистично значущий вплив на інвестиційний потенціал підприємств, що є основою для формування фінансово-економічного механізму державного регулювання	Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України.	Закон України «Про інвестиційну діяльність», Податковий кодекс України.	Державні програми розвитку малого та середнього бізнесу, програми стимулювання інвестиційної активності в стратегічних галузях економіки.

Примітка: розроблено автором

Матриця враховує специфіку кожного інструменту підтримки, встановлюючи критерії та умови їх використання для різних категорій підприємств з урахуванням галузевих та регіональних особливостей та відображає зв'язки між різними інституціями, які забезпечують цілісність процесу підтримки, та забезпечує узгодженість їхніх дій для досягнення стратегічних цілей у сфері інвестиційної політики. Ключова роль матриці полягає у встановленні механізмів контролю та моніторингу за реалізацією фінансово-економічних інструментів, що дає змогу державі оперативно оцінювати їхню ефективність і вчасно коригувати заходи підтримки. Матриця також передбачає впровадження стандартів прозорості та підзвітності для кожного органу, що бере участь у формуванні інвестиційного потенціалу, що в свою чергу сприяє зниженню інвестиційних ризиків і підвищенню довіри з боку приватного сектору.

Запропонована матриця сприяє підвищенню координації між державними інституціями, що дозволяє уникнути дублювання функцій та покращити розподіл ресурсів. Завдяки її структурі, легше визначити прогалини в існуючих механізмах підтримки, виявити потребу в нових інструментах або коригуванні вже існуючих, що сприятиме підвищенню ефективності реалізації фінансово-економічного механізму, цільовості та гнучкості у відповідь на мінливі потреби підприємств. Крім того, матриця полегшує процес моніторингу та контролю за виконанням функцій, покладених на конкретні органи, передбачає впровадження стандартів прозорості та підзвітності дій державних інституцій, що сприяє довірі з боку бізнесу та потенційних інвесторів. Таким чином, матриця виступає інструментом для вдосконалення управлінських процесів у державному регулюванні, що позитивно впливає на загальне інвестиційне середовище та сприяє зростанню інвестиційного потенціалу підприємств в Україні.

Реалізація запропонованої матриці потребує впровадження низки заходів, спрямованих на законодавчі зміни, забезпечення інституційної взаємодії, прозорості та підзвітності органів влади, фінансову підтримку для пріоритетних галузей, а також моніторингу та адаптації. Зокрема рекомендується доповнити Податковий кодекс України, Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями» та інші ключові нормативні акти чіткими положеннями щодо інтеграції запропонованих інструментів підтримки інвестиційного потенціалу, що дозволить забезпечити належний рівень координації між інституціями та ство-

рити сприятливі умови для залучення інвестицій. Окрім цього слід запровадити механізми, що забезпечують ефективну координацію між Міністерством економіки, Міністерством фінансів, Національним банком України, місцевими органами влади та іншими інституціями, та запровадити цифрові платформи для обміну даними та спільного використання аналітичних інструментів. Важливим є також впровадження стандартів прозорості для всіх державних установ, що беруть участь у формуванні та реалізації фінансово-економічних інструментів підтримки, є необхідним кроком, що сприятиме зменшенню ризиків корупції та підвищенню рівня довіри з боку бізнесу. Серед основних інструментів фінансово-економічного механізму державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств слід виокремити спеціальні програми пільгового кредитування, податкових канікул і грантів для секторів з високим потенціалом інноваційного розвитку, таких як ІТ, агропромисловий комплекс та промисловість, що підвищить інвестиційну привабливість стратегічно важливих галузей. Регулярний моніторинг ефективності реалізованих заходів має стати обов'язковим компонентом державної політики, на основі якого державні органи зможуть своєчасно вносити корективи у фінансово-економічний механізм підтримки, адаптуючи його до потреб ринку. Реалізація запропонованих заходів сприятиме створенню комплексної, гнучкої та прозорої системи державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств, що підвищить конкурентоспроможність української економіки та її інвестиційну привабливість на міжнародному рівні.

Висновки. Дослідження проблем формування фінансово-економічного механізму державного регулювання для підтримки інвестиційного потенціалу підприємств показало, що для ефективного стимулювання інвестиційної активності необхідний комплексний підхід, який включає як фінансові інструменти, так і чітко регламентовані інституційні механізми. Відсутність належної координації між державними органами, фрагментарність нормативно-правової бази та недостатня прозорість процедур створюють бар'єри для ефективної підтримки інвестиційного клімату в Україні. Наявність значної кількості досліджень з цієї тематики свідчить про актуальність і необхідність комплексного підходу до вирішення проблеми.

Запропонована матриця функціональних аспектів формування фінансово-економічного механізму дозволяє систематизувати функції державних органів, розподілити відповідаль-

ність та посилити ефективність їхньої взаємодії, що сприятиме уникненню дублювання функцій та раціональному використанню ресурсів. Важливим акцентом матриці є підвищення рівня прозорості та підзвітності дій державних установ, що сприяє довірі з боку бізнесу та потенційних інвесторів. Крім того, її структура полегшує процес моніторингу та контролю за реалізацією фінансово-економічних інструментів підтримки, дозволяючи державі оперативно оцінювати їхню ефективність та вчасно коригувати заходи у відповідь на зміни в потребах підприємств, що сприятиме підвищенню загальної гнучкості і цільової орієнтації механізму підтримки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Базилевич В. Д., Бондаренко В. М., Гаманкова О. О., Козьменко О. В., Внукова Н. М., Мних М. В., Шірінян Л. В. Розвиток інвестиційних процесів на ринку ІТ-послуг: методологія та практика державного регулювання: монографія. Львів: Видавництво Львівського університету, 2023. 224 с. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/News/Academy/2023/01/zam-962_web.pdf
2. Лимич Ю. В. Організаційно-економічний механізм використання інноваційно-інвестиційного потенціалу сталого розвитку. Менеджер. 2014. № (1). С. 201-208. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Nzhm_2014_1_36.pdf
3. Лисяк Л., & Качула С. Фінансовий механізм публічно-приватного партнерства у реалізації стратегічних цілей розвитку територій України. Економіка та суспільство. 2023. № (53). URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2673>
4. Дегтярьов А. В. Механізми реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва : дис. ... д-ра філософії : 281 / А. В. Дегтярьов. Чернігів, 2021. 213 с. URL: <https://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/24516>
5. Білик В. Інвестиційні інструменти підтримки вітчизняного інноваційного бізнесу на регіональному та місцевому рівнях. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences. 2023. № 324(6). С. 424-429. URL: <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/334>
6. Вінник О., Шаповалова О. Проблеми правового забезпечення стратегічного інвестування та поступу цифровізації з використанням досвіду ЄС в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови України. 2024. URL: <http://dspace.snu.edu.ua/items/27dde624-758e-4642-9cb2-ea067e34d04c>